

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Aktivizační metody ve vybrané výukové jednotce

oboru Kadeřník – Barvení vlasů

Bakalářská práce

Autor: Alena Půtová

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

2021

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Aktivizační metody ve vybrané výukové jednotce oboru Kadeřník – Barvení vlasů

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Lucii Smékalové, Ph.D. et Ph.D. za možnost zpracovávat bakalářskou práci pod jejím vedením, za její důvěru, milá slova, cenné rady a připomínky. Také veliký dík patří mé rodině, která mi přispěla při psaní bakalářské práce k udržení psychické pohody a klidu.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou aktivizačních metod ve vzdělávání budoucích kadeřníků, a to s přihlédnutím k vyučovací jednotce zaměřené na téma barvení vlasů klienta.

Teoretická část se zaměřuje především na charakteristiku a rozdělení aktivizačních metod. Je zde popsán kurikulární dokument rámcový vzdělávací program pro daný obor vzdělávání a přiblížen průběh edukace kadeřníků v naší zemi. V závěru této části je představeno barvení vlasů, které vede žáky daného oboru vzdělávání k tomu, aby byli schopni řemeslo v budoucnu vykonávat.

V souvislosti s poznatky v teoretické části bylo následně v praktické části využito postupů aktivizace ve výuce žáků docházejících do středního stupně denního vzdělávání v oboru Kadeřník.

Praktická část byla zaměřena na aplikaci aktivizačních metod výuky do praxe, a to konkrétně návrhem čtyř různých pracovních listů pro danou vyučovací jednotku, jež vedou k aktivizaci studentů v oboru Kadeřník. Jak pro teoretickou, tak i pro praktickou výuku byly navrženy vždy dva odlišné pracovní listy.

Klíčová slova

aktivizační metody výuky, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program, tematický celek Barvení vlasů, pracovní list

Abstract

The bachelor's thesis deals with the issue of activation methods in the education of future hairdressers, taking into account the teaching unit focused on the topic of coloring the client's hair.

The theoretical part focuses mainly on the characteristics and distribution of activation methods. It describes the curricular document framework educational program for the field of education and describes the course of education of hairdressers in our country.

At the end of this part, hair coloring is introduced, which leads students in the field of education to be able to perform the craft in the future.

In connection with the findings in the theoretical part, the practical part was used in the practical part of the activation procedures in the teaching of pupils attending the secondary level of full-time education in the field of Hairdressing.

The practical part was focused on the application of activation methods of teaching in practice, specifically by designing four different worksheets for a given teaching unit, which lead to the activation of students in the field of hairdressing. Two different worksheets were always designed for both theoretical and practical teaching.

Keywords

teaching activation methods, framework educational program, school education program, thematic unit Hair coloring, worksheet

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1 Cíl a metodika.....	10
2 Aktivizační metody ve vzdělávání	11
2.1 Charakteristika	11
2.2 Využití.....	13
2.3 Klasifikace.....	15
2.4 Aktivizační metody pro praktické vyučování	20
3 Vzdělávání v oboru Kadeřník.....	22
3.1 Rámcový vzdělávací program.....	22
3.2 Profil absolventa.....	27
3.3 Oblasti (témata) vzdělávání kadeřníků.....	28
4 Barvení vlasů jako forma práce kadeřníka	30
PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 Zvolené aktivizační metody	34
5.1 Zdůvodnění výběru aktivizačních metod	34
5.2 Zapojení aktivizace do lekce barvení vlasů	34
6 Návrh pracovních listů	36
6.1 Pro teoretickou část výuky	36
Pracovní list I (teoretická výuka).....	38
Barvení vlasů u klienta – základní poznatky	38
Pracovní list II (teoretická výuka)	40
Barvení vlasů u klienta – základní praxe	40
6.2 Pro praktickou část výuky	42
Pracovní list III (praktická výuka)	43
Barvení vlasů u klienta – podmínky praxe	43

Pracovní list IV (praktická výuka).....	45
Barvení vlasů u klienta – problémy praxe	45
7 Shrnutí využití pracovních listů v praxi	47
Závěr	50
Seznam zdrojů.....	52

ÚVOD

V České republice je možné vzdělávat se coby nedospělá či raně dospělá osoba v celé řadě středních škol nebo gymnázií, lze volit mezi všeobecnou edukací a specializovanými obory. Jedním z oborů specializace středoškolské edukace je taktéž obor *Kadeřník*, na nějž je v předkládaném textu zaměřena bližší pozornost.

Vzdělávání na středoškolském stupni pak může probíhat na základě nejrůznějších forem, s přihlédnutím k různým obsahům a také za využívání rozdílných metod edukace. Právě metody vzdělávání jsou druhým zásadním bodem, na němž je dokument vystavěn. V centru zájmu stojí zejména aktivizační (či aktivizující) metody práce se středoškolskými žáky.

Aktivní přístup ke vzdělávání je nutný nikoli pouze na straně učitelů, ale taktéž i na straně žáků samotných. V případě odborných předmětů edukace je pak možné význam zmíněného přístupu ještě více zdůraznit. Při osvojování si teoretických poznatků obecného charakteru vzdělávanému subjektu zpravidla stačí poslouchat přednášejícího a jeho výklad. Naopak v situacích, kdy je pro budoucí absolventy nezbytně nutné osvojit si zejména praktické úkony spjaté s jeho zvolenou profesí, není možné předpokládat, že pouhým pasivním nasloucháním či pozorováním jsou u jednotlivců tyto úkony v dostatečné míře (dostatečně efektivně) osvojeny. Podobný koncept je možné spatřovat právě také i u vzdělávání žáků oboru *Kadeřník*.

Teoretická část dokumentu je soustředěna na objasnění základních pojmů souvisejících s problematikou aktivizačních metod ve vzdělávání budoucích kadeřníků, a to s přihlédnutím k vyučovací jednotce zaměřené na téma barvení vlasů klienta. Tyto pojmy jsou definovány a uvedeny do vzájemného kontextu. V praktické části pak text obsahuje návrh pracovních listů pro zmíněnou vyučovací jednotku, jimiž lze podporovat aktivizaci studentů oboru *Kadeřník*.

Cílem textu jako celku je popis problematiky aktivizačních metod v odborném vzdělávání kadeřníků a aplikace těchto poznatků při přípravě pracovních

listů pro specificky zvolenou výukovou jednotku zvoleného oboru středoškolského vzdělávání.

Pracovní listy jsou zpracovány na základě prvotního vyhledávání informací v rámci odborných zdrojů a seznámení se s možnostmi (příklady) aktivizačních výukových metod. Dalším krokem je aplikace znalostí o těchto metodách do praxe v souvislosti s náležitostmi vzdělávání kadeřníků v oblasti tematiky barvení vlasů. Při aplikaci teoretických poznatků do praxe v podobě tvorby pracovních listů je přihlíženo nikoli pouze k oboru vzdělávání, ale také i k věku a možnostem žáků, kterým jsou tyto listy určeny.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíl a metodika

Cílem práce je popsat problematiku aktivizačních metod, jejich klasifikaci a interpretaci. Dále aplikovat vybrané aktivizační metody prostřednictvím pracovních listů v oboru vzdělání Kadeřník 69-51-H/01, konkrétně v rámci tematického celku "Barvení vlasů".

V teoretické části textu je nakládáno s odbornými zdroji, jejichž autoři se vyjadřují k některému ze základních pojmů, s nimiž je v dokumentu pracováno. K těmto pojmům patří vzdělávání, metody výuky, aktivizační metody edukace, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program, vzdělávání kadeřníků a barvení vlasů.

V praktické části je zdůvodněn výběr aktivizačních metod a jejich zapojení do konkrétní lekce barvení vlasů. Dále tato část představuje návrh pracovních listů pro teoretickou i praktickou část výuky. V závěru je popsáno využití pracovních listů v praxi, přičemž pracovní listy I a II jsou uzpůsobeny k využití v běžné třídě, bez zvláštních nároků na potřebné pomůcky a pracovní listy III a IV využívají aktivizačních metod v souvislosti s prováděním edukace budoucích kadeřníků v prostorách určených k praktickému vyučování.

2 Aktivizační metody ve vzdělávání

Druhý teoretický oddíl textu obsahuje informace týkající se vzdělávání člověka, zejména pak s přihlédnutím k takzvaným aktivizačním metodám, které je možné v edukaci využívat. Aktivizační metody jsou v jednotlivých podkapitolách nejdříve charakterizovány, dále je vysvětleno jejich možné využití, klasifikace a význam pro praktické vyučování.

2.1 Charakteristika

Samotný pojem aktivizace vychází ze slova „aktivovat“, které je možné vysvětlovat jako uvádění do pohybu, do činnosti (Wehner, Schwinghammer, 2013, s. 11). V dalších odstavcích textu (i v textu jako celku) je dále psáno o tom, že právě „uvádění do činnosti“ je jedním ze základních požadavků vzdělávání. Pro to, aby byli žáci uváděni do aktivního stavu, lze využívat celou řadu nástrojů. V podkapitole 1.1. je hovořeno o nástrojích v podobě nejrůznějších aktivizačních metod aplikovaných v rámci edukace.

Aktivizační metody ve výuce jsou zpravidla představovány ve spojení se snahami o inovaci ve vzdělávání – týkají se jak didaktických postupů, tak také forem a právě i metod edukace; jedním z hlavních cílů moderního přístupu k výchově a vzdělávání je právě aktivizace žáků – vzdělavatelé se snaží o zaktivizování subjektů, na něž běžně působí a jejich vedení k činnostnímu učení (Nováková, 2014, s. 7).

Jak se lze dočíst u Novákové (2014, s. 7), cílem takového snažení je: *„umožnit větší zapojení žáků do výuky a poskytnout prostor pro integraci výuky výraznějším využíváním mezipředmětových vztahů a souvislostí.“*

Taktéž v dalších zdrojích se lze dočíst, že aktivizační výukové metody patří k těm, které jsou označovány za inovativní. Přesvědčit se o tom lze například u Maňáka a Švece (Zormanová, 2012, s. 55).

V případě malých dětí (například předškolních žáků nebo také mladších žáků prvního stupně vzdělávání) jsou v praxi ověřeny aktivizační metody práce založené zejména na herních činnostech – hra tedy může sloužit k aktivizaci člověka (Kofátková, 2005, s. 82).

Ať již přímo herní či jinak orientované činnosti, k aktivizaci slouží ve značné míře pohyb jednotlivců, ten slouží jako zásadní aktivizační mechanismus (Wehner, Schwinghammer, 2013, s. 18), jehož lze ve výuce (ať již žáků jakéhokoli věku) samozřejmě také využívat. Například činnost viděná u druhých osob může na jejich okolí – další jedince v blízkosti dané osoby – působit aktivizačně (Helus, 2018, s. 194). Jednoduše by bylo možné k danému bodu vyjádřit, že kdo vidí činnost, zpravidla nedokáže delší dobu zůstat sám nečinným.

Další možností, jak uvést jedince do aktivního stavu, je konfrontace jeho znalostí a zkušeností s odlišnými (protichůdnými) poznatky či obecně jevy – jedná se o proces aktivizace na základě individuálních zkušeností jednotlivců (Sieglová, 2020, s. 28). Zjednodušeně je zde možné si představit situaci, kdy má například žák vlastní zkušenost s funkcí určitého nástroje a bude mu daný předmět představen v jiném modu možného využití, bude se snažit si jej taktéž aktivně osvojit (případně vyvrátit danou možnost užití na základě demonstrace její nemožnosti apod.). Také daného principu je možné ve výuce – zejména pak v případě praktických výučních oborů – využívat.

Aktivizace ovšem může probíhat také v pouhé slovní (verbální) rovině. U Šed'ové (2005, s. 376) je možné se k dané skutečnosti dočíst, že: *„Aktivizace je ve výukovém dialogu realizována učitelem a v zásadě jde o pobídku.“*

Jako nejjednodušší příklad podobné aktivizace si lze představit situaci, kdy je žák vyzván učitelem k reakci na základě určité konkrétně položené otázky apod. Aktivizaci si lze představovat jako vzájemnou interakci mezi osobami, jejich reakce jednoho na druhého. Navíc podobnými osobními příklady učitelé mohou své žáky

vést k tomu, aby si pozorováním podobné komunikační dovednosti osvojovali a následně je sami využívali také v dalších situacích. Aby se například sami dotazovali v situacích, kdy něčemu nerozumí, dokázali si říct u vrstevníků (například spolužáků) o pomoc s určitými úkoly nebo činnostmi apod.

Opět zde lze psát o tom, že aktivizace vede k dalším aktivizacím v lidské společnosti, v jednotlivých sociálních skupinách, za níž lze třídu vyučovaných žáků zcela jistě považovat.

Aktivizace jedince z hlediska fyziologického znamená vzrušení jeho nervového systému, jak se lze přesvědčit u Hebba (Konečná, 2010, s. 23). Biologické fungování organismu ve stavu aktivizované činnosti není předmětem zájmu předkládaného dokumentu. V dalších jeho oddílech je pozornost směřována k aktivizaci z hlediska pedagogického a psychologického.

2.2 Využití

Jak bylo již ilustrováno v předcházejících částech textu, aktivizační metody mají své zasloužené místo ve výukových procesech. Často se jedná o nedocenitelné nástroje vedoucí ke vzbuzení zájmu, iniciování činnosti, k dialogu a dalším procesům, které jsou ve vzdělávání více než žádoucími.

K využívání aktivizačních výukových metod je ovšem vhodné podotknout také následující: „*Hodnota aktivizačních metod je obecně uznávaná, nelze ovšem zastírat, že jejich realizace v každodenní didaktické činnosti není snadnou záležitostí.*“ (Novotná, 1985, s. 131) Využívání aktivizačních metod ze strany pedagogů, kteří je aplikují ve výuce žáků ve třídách, představuje také značné nároky na schopnosti učitele samotného. Vhodné je upozornit, že svou účelnost aktivizační metody ztrácejí zejména v případech, kdy jsou učební programy pro konkrétní skupiny žáků předimenzovány (Novotná, 1985, s. 131).

O tom, jak vypadá učební program pro vzdělávací obor *Kadeřník*, je podrobněji hovořeno v kapitole 2 předkládaného textu.

Jak se lze dočíst u Novákové (2014, s. 7), aktivizující metody představují stěžejní bod současného přístupu k edukaci jednotlivců a skupin v rámci nového přístupu oborových didaktik – ty se snaží reflektovat fakt neustále se zvyšující náročnosti výuky v současné moderní společnosti.

Aktivizační metody vzdělávání jsou využívány jako motivační prvky, jimiž je na žáky záměrně působeno (Nováková, 2014, s. 7). Aktivizace přitom ve výuce bývá v rámci jednotlivých předmětů či dokonce oborů svázána s celou řadou rozdílných činností na straně vyučujícího i vyučovaných (Maňák, 2011).

O tom, že by měly být aktivizační metody práce v procesu vzdělávání využívány ze strany pedagogů zcela běžně, se nevyjadřují pouze aktuální (soudobí) odborníci a autoři relevantních publikací. O daném prvku edukace byl přesvědčen již Jan Amos Komenský, kdy se lze dočíst, že: *„Aktivizace zájmů a jejich zaměřování k plánovanému učivu považuje Komenský za jeden ze stěžejních učitelových úkolů.“* (Jůva, 1977, s. 62)

Ačkoli jsou aktivizační metody zpravidla považovány za pracovní postupy či nástroje učitelů, jež nespadají – nejsou typické – do oblasti tradičního pojmání výchovy a vzdělávání člověka, samotná myšlenka aktivizace a její nutnosti ve vzdělávání je mnohem staršího data.

K aktivizaci a jejímu významu ve vzdělávání se pak lze dočíst taktéž následující komentář: *„... plnění aktivizačního úkolů přineslo chlapcům a děvčatům řadu zajímavých setkání, poznání a především přesvědčení, že jenom poctivá práce ve prospěch celé společnosti může být základem našeho šťastného mírového života.“* (Hofmann, Pravda a Tonhauser, 1987, s. 89)

Pro dnešní dobu by bylo možné daný komentář přeložit v tom smyslu, že se těžko budou žáci na výuku (a potažmo své budoucí povolání) těšit, budou se pro něj angažovat, pokud budou vedeni nikoli aktivním, praktickým vzdělávacím přístupem, ale pouze na základě teoretického přednášení (výkladu) učitele. V podobných

situacích totiž za sebou žák nevidí žádný výsledek vlastní práce, což je značně demotivující faktor.

Není možné očekávat, že v případě, kdy nebude aktivně žák podporován k činnostem, bude mít zájem se na vzdělávání a posléze také pracovním zařazení významně podílet.

2.3 Klasifikace

Jak již bylo zmíněno v předchozích částech dokumentu, mezi aktivizační výukové metody patří takzvané aktivizační hry (Kotátková, 2005, s. 82).

Aktivizující hry – které jsou velmi vhodné zejména na počátku vyučovacích jednotek, jelikož mohou dobře posloužit coby „zahřívací cvičení“ – ze své povahy dopomáhají k následujícím procesům, jež jsou u žáků skrze jejich absolvování nastolovány (Hladík, 2016, s. 13):

- Uvolnění atmosféry;
- Odstraňování případných počátečních bariér;
- Motivace k učení.

Z uváděných charakteristik v prezentovaném výčtu je možné vyvozovat, že aktivizační hry fungují jako dobré icebreakery (srov. Medlíková, 2013, s. 71).

Kromě funkce „lamačů ledů“ je možné o aktivizačních činnostech ve výuce hovořit jakožto o aktivitách, které dodávají zapojeným jedincům energii, je možné na jejich základě podporovat kreativitu jednotlivců (Beermann-Hagel, Schubach a Tornow, 2015, s. 10).

Zmíněné informace se týkají spíše charakteristiky aktivizačních metod (jimž byla věnována v textu podkapitola 1.2.), ovšem zde byly tyto informace zmíněny zejména v návaznosti na konkrétní metody aktivizace žáků, jež jsou obsahem oddílu 1.3. dokumentu i nadále.

V případě starších žáků je možné usuzovat, že jsou aktivizováni za pomoci jejich docházky nikoli do teoretických (výkladových) hodin výuky, ale do nejrůznějších seminářů. V rámci seminářů pak dochází k aktivizaci jednotlivců na základě zadávání úkolů, které mají samostatně zpracovávat (Dittrich, 1987, s. 326), a není pro ně tedy možné se takzvaně „ztratit v davu“, během hodiny se neangažovat v činnostech, které jsou jim zadávány.

Aktivizace žáků pak může probíhat na základě uplatňování různých principů jejich zapojování do dění ve výukové třídě či například v rámci některého semináře (ten může probíhat i ve specializovaných prostorách vybavených ke konkrétním praktickým úkonům). K daným principům patří zejména následující (Kotek, 1978, s. 230):

- Aktivizace smyslového vnímání;
- Aktivizace fyziologických procesů;
- Aktivizace pohybová;
- A případné další.

Oba zmíněné typy aktivizačních činností – hru i seminární práci – je ovšem možné v praxi taktéž propojovat. Přesvědčit se tomu lze v následujícím komentáři pocházejícím již z konce minulého století: „*Vrcholnou aktivizaci všech studentů skýtá herní seminář.*“ (Sedlák, 1993, s. 337)

Vedle hry, seminárních úkonů a herních seminářů se pak v různých publikacích zmiňují autoři taktéž například o následujících konkrétních aktivizačních metodách, jež lze se žáky uplatňovat:

- Pohybová cvičení (Wehner, Schwinghammer, 2013, s. 30);
- Brainstorming (Zormanová, 2012, s. 121);
- Relaxační cvičení (Beerman-Hagel a Schubach, 2009, s. 10);
- Aktivizující skupinovou otázku (Wehner, Schwinghammer, 2013, s. 21);
- Exkurzi/výstavu (Wehner, Schwinghammer, 2013, s. 34);
- A některých dalších.

Jak upozorňuje Šafránková (2019, s. 206), odborná literatura obsahuje nikoli jednu či dvě, ale rovnou celou řadu klasifikací výukových metod, jež je možné pedagogy ve výuce žáků využívat. Vzhledem k tomu, že v obecné rovině lze k typologii výukových metod přistupovat různě, což z uváděné informace vyplývá, taktéž v případě aktivizačních metod a snah o jejich klasifikaci je možné s podobným faktorem počítat.

V textu jsou představeny některé možnosti třídění aktivizačních výukových metod, stejně jako i charakteristiky jednotlivých vybraných přístupů k aktivizaci žactva. Ty poslouží coby ilustrace zvolené tematiky, nikoli jako jasně daný teoretický základ, který nelze měnit či nahlížet odlišným způsobem. Jednotná – odborníky obecně uznávaná – klasifikace metod výuky totiž neexistuje (Šafránková, 2019, s. 206).

Představení aktivizačních metod – které jsou dále v podkapitole 2.4. textu ještě doplněny o informace související přímo s využíváním aktivizace ve výuce praktických předmětů – je učiněno z toho důvodu, že v praktické části dokumentu je na teoretické poznámky navázáno tvorbou pracovních listů. Ty si budou klást za cíl aktivizaci žáků učebního oboru *Kadeřník* na středních školách. V pracovních listech se některé z představených metod reflektují, listy počítají s jejich praktickým využitím jak v teoretické, tak i praktické části výuky budoucích kadeřníků.

Jednou z možných klasifikací výukových metod zohledňující faktor aktivizace, je třídění dle autora Maňáka (Červenková, 2013, s. 27 – 29). V rámci dané klasifikace z hlediska psychologického rozdělování metod výuky Maňák (Červenková, 2013, s. 28) osvětluje, že tyto metody mohou být z hlediska aktivity/samostatnosti žáků:

- Sdělovací;
- Metody samostatné práce;
- Nebo metody badatelské/výzkumné.

Maňák (Červenková, 2013, s. 29) je autorem, který přispěl k rozlišování výukových metod na metody klasické, aktivizující a komplexní – v rámci tohoto postupu je pak možné z aktivizujících metod vyučování představit:

- Diskusní metody;
- Situační metody;
- Heuristické metody (metody řešení problémů);
- Inscenační metody;
- A didaktické hry.

Díky samotnému označení (pojmenování) výše prezentovaných možností aktivizační metod využitelných ve výuce žáků je možné si učinit představu o tom, jakým způsobem může podobná výuka vypadat, jak může v praxi probíhat.

O aktivizujících (zde „didaktických“) hrách bylo v textu již dříve psáno, stejně jako již padla zmínka o metodách verbálních (zde uváděny jako „diskusní“). Předmětem zájmu dalších odstavců tak jsou zbývající zmíněné varianty.

Mezi aktivizující výuky patří dle Peciny a Zormanové (Zormanová, 2012, s. 16) ty, v jejichž rámci jsou žáci nuceni řešit problémové úlohy, nebo situace podobného rázu v rámci vyučování. Tyto metody jsou uváděny právě také pod

označením „metody heuristické“ (Weiss, 2005, s. 65). Označení heuristická v daném ohledu odkazují na původní řecké vyjádření heuréka (v překladu „nalezl/objevil jsem“), kdy tyto metody staví na potřebě člověka učit se na základě pokusu a omylu, kdy se jednotlivci či skupiny snaží o nalezení řešení problému na základě dostupných informací a logických postupů uvažování/práce (Špirudová, 2015, s. 110).

V případě inscenačních a situačních metod výuky se pak jedná o metody práce založené na analyticko-syntetickém postupu a samostatné snaze o řešení problémů – situační metody se opírají o analýzu určité reálné situace pocházející z profesního, nebo osobního života člověka (zájem je kladen jak na věcný rozbor případného problému, tak i na projevy – chování – aktérů, jež byli do situace zapojeni (Vališová, Kasíková, Bureš, 2011, s. 207).

Fasnerová (2018, s. 207) k uváděné skupině metody výuky podotýká, že zatímco řešení problémových situací (tedy heuristické aktivizační metody) jsou jakýmsi „odrazovým můstkem“ taktéž pro metody inscenační a situační, rozdíl tkví v tom, že situační metody svůj daný rámec překračují – jsou nadstavbou heuristických metod. Inscenační metody výuky jsou označovány též jakožto metoda „hraní rolí“, jedná se o metody využívané často při dramatické výchově, pomocí níž je značně rozvíjena osobnost žáků (Fasnerová, 2018, s. 207).

Špatenková se Smékalovou (2015, s. 125) upozorňují, že metody výuky je možné v neobecnější rovině třídit na tři velké skupiny, a to na metody:

- Tradiční,
- Aktivizační,
- Kreativní.

Tradiční výuka je nástupem a aplikací aktivizačního přístupu ve vyučování poněkud upozadňována, kdy kritika tradičního přístupu k edukaci je vyslovována již od doby konce 19. století (Zormanová, 2014, s. 28).

2.4 Aktivizační metody pro praktické vyučování

Jak se lze dočíst v odborných zdrojích: „*Charakteristickým rysem vzdělávání a výchovy je přenesení těžiště z převážně informativní do převážně formativní funkce a uplatňování metod, založených na maximální aktivizaci žáků, studentů, účastníků.*“ (Skalka, 1989, s. 252) Aktivní činnost žáků všech typů i stupňů škol v rámci českého vzdělávacího systému by měla být tím nejzásadnějším cílem současné edukace.

V případě, že v centru zájmu stojí navíc praktické vzdělávání žáků v různých oborech (automechanik, elektrotechnik, kadeřník, cukrář aj.), v nichž se pak žáci mají profesně uplatňovat, lze aktivní činnost – participaci – ve výuce považovat za ještě důležitější. Těžko si lze představit (na rozdíl od žáka gymnázia, který se chystá na nástup na vysokou školu a jeho příprava na tento krok je převážně teoretického rázu), že by automechanici strávili středoškolské studium pouhým sezením v lavici a posloucháním výkladu jednotlivých vyučujících. Podobným způsobem není možné se naučit auto skutečně opravit.

Podobné přirovnání pak lze aplikovat taktéž pro studium oboru Kadeřník, v němž je integrální součástí edukace nutnost osvojit si základní praktické úkony (míchání barev, užívání odbarvovačů, osvojení si techniky stříhání vlasů apod.).

Pro praktické vyučování je aktivní účast na jednotlivých činnostech ve výuce zásadní. V případě, že žáci nejsou k podobné participaci vhodně a dostatečně motivováni (vedeni), mohou být negativní dopady podobného nezájmu a neúčasti o to větší.

Využívání aktivizačních metod je nutné nikoli pouze s přihlédnutím k tomu, že vyučující si nepřejí, aby jimi vzdělávaní jedinci v hodinách „pospávali“, případně „byli duchem nepřítomní“ nebo se dostávali do jiných stavů, jež jsou z hlediska efektivity a také i slušných způsobů nežádoucí. Zcela zásadní je totiž poznatek uvádějící, že: „*Při nedostatečné aktivizaci a motivaci podávají studenti nižší výkony, než kterým odpovídají jejich znalosti, dovednosti a schopnosti.*“ (Google Knihy, 1990)

Z uváděné citace vyplývá celá řada důležitých faktů.

Jedním z nich je, že aktivizace – aby měla šanci na úspěch – je těsně spjata s motivací jednotlivců, kteří se mají stát sami činiteli, nejen diváky či posluchači. Dalším je pak fakt, že jedinec může na své okolí působit méně zkušeně a schopně v případě, kdy není pro svou práci a plnění úkolů z ní vyplývajících dostatečně motivován a nedochází u něj právě k aktivizaci. V situaci, kdy se mají vzdělávané osoby dále úspěšně uplatňovat nikoli jen během samotného studia, ale také po jeho skončení (například se ucházejí o pracovní místo a mají svému potenciálními zaměstnavateli předvést ukázkou svých dovedností), je nezbytně nutné, aby se prezentovali v nejlepším možném světle. Jinak totiž mohou i přes svou vyšší kvalifikaci být nahrazeni někým, kdo sice neumí/nezná tolik co oni sami, ale jedná se o aktivní osobu, jež na okolí působí inteligentněji a schopněji.

Motivaci lze definovat jako: „*souhrnné označení pro motivy a jejich působení.*“ (Říčan, 2007, s. 92) Motiv je přitom odborníky vymezován jako tendence (tíhnutí) jednotlivce k určitému cíli (Cakirpaloglu, 2012, s. 180).

Bez toho, aby u osoby byla vzbuzena tendence nějakým způsobem se chovat, nějak jednat, není možné počítat, že bude sama sebe aktivně zapojovat do výuky.

3 Vzdělávání v oboru Kadeřník

Třetí kapitola teoretické části dokumentu je věnována prezentaci základních poznatků týkajících se vzdělávání kadeřníků v České republice. Konkrétně je zde předmětem zájmu kurikulární dokument rámcový vzdělávací program pro daný obor vzdělávání. Z něj jsou voleny informace tak, aby bylo možné si učinit obrázek o tom, jakým způsobem probíhá edukace kadeřníků v naší zemi. Následně na tyto poznatky dále navázat aktivizačními metodami, jež by bylo možné právě pro budoucí kadeřníky během jejich vzdělávání uplatňovat.

3.1 Rámcový vzdělávací program

Budoucí kadeřníci/ice jsou v České republice vzdělávání ve středoškolském stupni školské soustavy na základě kurikulárního dokumentu *Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělávání Kadeřník* (ten je veden pod označením 69-51-H/01) (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007).

V rámci uváděného RVP¹ je jasně zdůrazněno, že se jedná o dokument zakotvující střední odborné vzdělávání (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 2).

Kurikulum zakotvené v RVP pro obor vzdělávání Kadeřník (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 5) je z obecného hlediska zaměřeno na přípravu žáků českých středních škol na budoucí dospělý život, který má z hlediska svých charakteristik být:

- Úspěšný;
- Odpovědný;
- Smysluplný.

¹ Pozn. autora: Pro předkládaný text bude rámcový vzdělávací program uváděn taktéž pod zkratkou RVP.

Výše zmíněné charakteristiky mají být skrze vzdělávání jednotlivců podporovány jak v pracovním, tak také i osobním a občanském životě (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 5).

Zmíněná příprava na život v podobě, jak byl nastíněn v předchozích odstavcích, probíhá během odborného středoškolského vzdělávání žáků v rámci následujících hlavních bodů zájmu (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 5 – 7):

- Vedení žáků k rozvoji schopností poznávat;
- Vedení vzdělávaných jedinců k rozvoji jejich schopnosti pracovat (či obecněji jednat);
- Rozvoje schopnosti být u středoškoláků;
- Rozvoj dovednosti žít společně s ostatními, sociálním způsobem typickým pro člověka.

Ze základních organizačních informací o odborném středoškolském studiu v programu Kadeřník je možné uvést, že toto je běžně absolvováno v délce trvání 3 let, jedná se o denní (prezenční) formu vzdělávání žáků (případně je možné studium absolvovat ve zkrácené podobě nepřesahující délku trvání 1,5 roku – zde se jedná taktéž o denní formu studia, ovšem určenou absolventům oborů, jejichž ukončením absolvovali maturitní zkoušku; v délce trvání maximálně 4 let mohou obor navštěvovat zájemci formou večerního, kombinovaného, nebo dálkového studia); po ukončení studia získá absolvent středoškolské vzdělání zakončené výučním listem (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 13).

Ukončení studia na střední škole v oboru Kadeřník je možné za předpokladu, že žák složil závěrečnou zkoušku (o této následně získává potvrzení společně s výučním listem (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 13).

V RVP pro zvolený obor vzdělávání – obor Kadeřník – je možné se taktéž dozvědět, v jakých konkrétních vzdělávacích oblastech jsou žáci daného oboru středoškolské edukace rozvíjeni. Jedná se o následující stanovené vzdělávací oblasti (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 14):

- Oblast jazykového vzdělávání a komunikace;
- Oblast přírodovědného vzdělávání;
- Oblast společenskovedního vzdělávání;
- Oblast estetického vzdělávání;
- Oblast matematického vzdělávání;
- Oblast vzdělávání pro zdraví
- Oblast ekonomického vzdělávání
- Oblast vzdělávání ve sféře informačních a komunikačních technologiích;
- A také oblast odborného vzdělávání.

Ačkoli RVP určený pro vzdělávání kadeřníků v České republice neobsahuje detailní vymezení kurikulárního rámce pro zmiňovanou oblast odborného vzdělávání (na rozdíl od všech ostatních vzdělávacích oblastí, které co do výsledků vzdělávání a učiva rozpracovány jsou), je možné se dozvědět z dokumentu alespoň informace k edukaci v oblasti tvorby účesů (srov. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 41). Tu lze považovat za specifickou sféru vzdělávání, jíž se věnují budoucí kadeřníci, zatímco jiné výuční obory nikoli. Stejně tak je možné považovat za součást odborné přípravy kadeřníků taktéž jejich vzdělávání v oblastech, jakými jsou výtvarná příprava, nebo komunikace ve službách (srov. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 43 – 44).

Z hlediska tvorby účesů kurikulum hovoří o tom, že jsou žákům v daném obsahovém okruhu poskytovány jednak vědomosti a jednak také i technologické

postupy a praktické dovednosti, s nimiž musejí být žáci obeznámeni, mají-li být v tvorbě účesů úspěšnými (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 43).

Zcela konkrétně dokument RVP uvádí následující: „*Žáci se teoreticky a prakticky seznámí s používanými přípravky a technickým vybavením kadeřnických provozoven a osvojí si dovednosti potřebné pro poskytování kadeřnických služeb. Naučí se dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zdravotně-hygienické předpisy.*“ (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 41)

K výtvarné přípravě je možné z kurikula zmínit informaci o tom, že cílem daného obsahového okruhu je zejména rozvoj estetického citění a dále pak také i tvůrčí fantazie a vkusu vzdělávaných jedinců. Z hlediska učiva samotného jsou žákům poskytovány dovednosti a znalosti, bez nichž se neobejdou v situacích, kdy pro ně bude nutné názorné vyjadřování (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 43).

Konkrétně dokument RVP uvádí následující informaci ke vzdělávání budoucích kadeřníků v rovině jejich výtvarné přípravy: „*Žáci zvládnou kresbu hlavy a obličeje, jednoduchých i složitějších účesů. Naučí se zhotovovat nákresy rozpracování účesů a vlastní návrhy pro účesovou tvorbu. Jsou vedeni k péči o estetickou úroveň pracovního prostředí a osobní estetický vzhled.*“ (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 43)

Stručná informace bude též zmíněna k již avizované oblasti vzdělávání označované jako „komunikace ve službách“. Daný obsahový okruh edukace se soustředí na seznamování žáků s významem komunikace ve službách a jejími možnými způsoby. Je nutné z jejich strany vždy zachovávat zásady společenského chování, stejně jako i jednání profesního, vystupovat vůči druhým kultivovaně a umět se vzájemně ovlivňovat se zákazníky (případně také s obchodními partnery, spolupracovníky aj.).

Kurikulum ke vzdělávání žáků v oblasti komunikace ve službách uvádí, že se:

„Učí (...) chápat význam práce z hlediska společenského a osobního rozvoje. Postupně se učí řešit problémové situace vzniklé v kontaktu se zákazníky a obchodními partnery. Pozornost se při přípravě věnuje osvojení dovedností jednání s osobami vyžadujícími zvláštní péči a s cizinci.“ (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 43 – 44)

Zatímco výuce tvorby účesů je během docházky do středoškolského stupně vzdělávání u kadeřníků věnováno 43 hodin týdně (1 376 hodin za celou dobu docházky do tříletého programu), výtvarná příprava zahrnuje 3 hodiny výuky týdně (celkem 96 hodin za dobu výuky) a komunikace ve službách 2h týdně (64 hodin celkově), přičemž uváděné hodnoty jsou minimálními nutnými ke splnění daného středoškolského oboru vzdělávání (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 45).

S přihlédnutím k faktu, že odborná výuka je u žáků středoškolského kadeřnického oboru vzdělávání zastoupena právě výše zmíněnými třemi obsahovými okruhy edukace a při nahlédnutí do rámcového rozvržení obsahu vzdělávání pro daný obor, je možné usuzovat, že výuka procesů barvení vlasů spadá právě do okruhu tvorby účesů.

Poslední zmíněná informace je důležitá s přihlédnutím k tomu, že praktická část předkládaného dokumentu je vztažena právě k tematice barvení vlasů.

Teoretické poznatky týkající se procesu barvení vlasů u odborného hlediska – tak, jak jsou komunikovány žákům oboru vzdělávání *Kadeřník* – jsou obsahem kapitoly číslo 3 předkládaného textu.

Na závěr podkapitoly 3.1. je pouze doplněna poslední poznámka týkající se faktu, že RVP pro obor *Kadeřník* zahrnuje oddíl věnovaný tematice využívání rámcových vzdělávacích programů ve vzdělávání dospělých (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 67 – 69).

Daný fakt tak ilustruje, že ačkoli obor kadeřnictví je v České republice vyučován na úrovni středoškolského studia zakončeného výučním listem, nebývají to zpravidla pouze osoby adolescentní či raně dospělé, které se věnují jeho studiu, ale může se jednat taktéž i o dospělé jedince. Daný fakt podporuje taktéž již dříve prezentovaná informace týkající se délky a podoby možného studia budoucích kadeřníků, kteří se mohou stát profesionály v dané oblasti zájmu nikoli pouze na základě denního (prezenčního) studia, ale taktéž například studiem dálkovým, nebo večerním, a to i v případě, kdy zájemce již dříve ukončil své středoškolské vzdělávání (například i formou maturitní zkoušky).

3.2 Profil absolventa

Jak se uvádí v rámcovém programu pro daný obor edukace, tak vzdělávání v oboru *Kadeřník* probíhá v souladu s obecně stanovenými cíli středoškolské edukace, v jejímž rámci si žáci musí osvojit určité klíčové a odborné kompetence – jedná se konkrétně o následující (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 7 – 12):

- Obecné (klíčové) kompetence:
 - Kompetence k učení;
 - Kompetence k řešení problémů;
 - Kompetence komunikativní;
 - Kompetence personální a sociální;
 - Kompetence občanské (společně s kulturním povědomím);
 - Kompetence k pracovnímu uplatnění včetně podnikatelských aktivit;
 - Kompetence matematické;
 - Kompetence využívání informačních prostředků a komunikačních technologií (včetně práce s informacemi);

- Odborné kompetence:
 - Vykonávání odborné činnosti v rámci poskytování kadeřnických služeb;
 - Volba a používání přípravků v souladu s příslušnými technologickými postupy;
 - Uplatňování zdravotních a estetických požadavků a zásad hygieny v rámci poskytování kadeřnických služeb;
 - Jednání se zákazníky/spolupracovníky/obchodními partnery;
 - Vedení podnikatelské agendy;
 - Dbalost bezpečnosti práce a ochrany zdraví při jejím vykonávání;
 - Úsilí o nejvyšší kvalitu vlastní práce/vlastních výrobků a služeb;
 - Ekonomické jednání v souladu se strategií udržitelného rozvoje.

Žák absolvující program vzdělávání v oboru *Kadeřník* se následně může sám profesně vzdělávat v povolání kadeřník. Bude poskytovat profesionální kadeřnické služby v malých či středně velkých provozovnách, ve studiích, nebo případně také v salonech – zde bude jeho prací zhotovování dámských/pánských/dětských účesů za využívání vhodně volených technologických postupů práce. To vše v souladu s přáními jednotlivých (individuálních) zákazníků, stejně jako i estetických požadavků, bezpečnostních i hygienických předpisů a módních trendů. Součástí výkonu profese bude u kadeřníka/ice poskytování poradenských služeb týkajících se ošetřování vlasů, případně návrhů na jejich konečnou úpravu tak, aby vznikl „módní účes“ (NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 12 – 13).

3.3 Oblasti (témata) vzdělávání kadeřníků

Jednou ze zcela zásadních a neopomenutelných oblastí edukce budoucích kadeřníků je jejich odborné vzdělávání ve zvolené oblasti zájmu (srov. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání, 2007, s. 14). Odborná edukace a výcvik se mohou v jednotlivých ročnících studia odlišovat.

Pro vzdělávání v oboru je možné hovořit o vhodnosti pokrytí minimálně následujících odborných témat z oboru kadeřnictví (Szymańska, 2016, s. 5 – 49):

- Stříhání vlasů;
- Preparace vlasů;
- Odbarvování vlasů;
- Barvení vlasů;
- Náročná účesová tvorba;
- Vodová ondulace;
- Vlásokářství;
- Vlasová kosmetika;
- Péče o ruce.

Výše prezentovaný výčet není zcela vyčerpávající. Zmíněný seznam témat odborného vzdělávání kadeřníků však pro předkládaný text docela dobře poslouží, jelikož v jeho dalších částech je věnována pozornost zejména problematice barvení vlasů u klienta, zájemce o kadeřnické služby.

4 Barvení vlasů jako forma práce kadeřníka

Čtvrtá kapitola obsahuje stručné představení barvení vlasů tak, jak si to mají osvojit žáci daného oboru vzdělávání proto, aby byli schopni v budoucnu vykonávat řemeslo, pro něž se rozhodli jakožto pro svou profesi.

Historie odbarvování vlasů je zaznamenávána již v období antiky, kdy u mokřých vlasů docházelo k jejich vystavování slunci (společně s možným využití nanášených olejů za daným účelem). Z hlediska historického vývoje postupů změn barevných odstínů vlasového porostu docházelo k zesvětlování za využití odvarů heřmánku a v období 19. století došlo k objevu peroxidu vodíku (H₂O₂) a jeho schopnosti zesvětlování díky alkalizaci. Poslední uváděný postup je pro změnu barvy vlasů ve smyslu jejich zesvětlení využíván dodnes (Szymańska, 2016, s. 20).

V případě samotného barvení vlasů pak lze hovořit o tom, že toto představuje nejobvyklejší formu dekorativní kosmetiky a v oblasti profesionálních kadeřnických služeb je považováno doslova za „královnu“ (Szymańska, 2016, s. 23).

Výsledkem procesu barvení je změna barvy vlasů (jejich odstínu), která může být dlouhodobého, ale také i krátkodobějšího charakteru (Szymańska, 2016, s. 23).

Z hlediska historického sahá tradice barvení vlasů do starověkého Řecka a Egypta, odkud pocházejí jeho nejstarší receptury (zatímco ovšem ve starověku byly vlasy barveny zejména z důvodů kultovních, v současnosti jedinci daný proces podstupují nejčastěji za účelem naplnění snah o zachování mladistvého vzhledu). Barvením vlasů lze docílit následujících dopadů u konkrétní osoby (Szymańska, 2016, s. 23):

- Potlačení známk stárnutí;
- Zakrytí šedin ve vlasovém porostu;
- Splynutí s aktuálně vyznávanými módními trendy většinové společnosti.

Jak se lze dočíst u autorky Szymańskiej (2016, s. 23): „*Barva se může přizpůsobit naší osobnosti nebo nám může pomoci vytvořit novou, umožní nám objevit nové způsoby vyjádření.*“

Pro vlasy pak jejich obarvení znamená vdechnutí nového života, případně zvýraznění či naopak zakrytí některých dílčích aspektů jejich vzhledu (Szymańská, 2016, s. 23).

Barvení vlasů po celé jejich délce v případě, že si to klient kadeřnického salonu či jiného podobného pracoviště žádá, by pak mělo probíhat na základě doporučovaných metodických kroků. K těm dle autorky Szymańskiej patří následující (Szymańská, 2016, s. 29 – 31):

1. **Diagnóza vlasů, následovaná poradenskou službou a prací se vzorníkem** – v rámci prvního kroku je nutné určit stupeň narušení vlasových vláken (tato mohou být hodnocena jako zdravá, středně či silně narušená), stejně jako i domluva se zákazníkem na jím požadovaném tónu barvení (tento by měl být v souladu s barvou pleti – důležitá je zde tedy barevná typologie);
2. **Zkouška citlivosti** – v případě zákazníků, kteří podstupují barvení vlasů poprvé či po dlouhém časovém intervalu (více než 2 roky), je nutné aplikovat barvu společně s peroxidem vodíku na jeho předloktí po dobu 30 minut; po 24h je u zákazníka/ice zjištěný případný projev alergické reakce (v případě reakce e možné barvit pouze henou, přírodním barvivem);
3. **Založení ochranného prádla** – jedná se o přiložení ručníku na ramena klienta, dále pak také nepropustné pláštěnky a buničitého límce kolem krku; vlasy jsou následně rozčesány (rozděleny do tvaru kříže) a samotný kadeřník/ice obléká zástěru a ochranné rukavice coby pomůcky před samotným započítím práce s chemikáliemi;
4. **Příprava barvícího roztoku** – na základě pokynů (návodu) od samotného výrobce barev a příslušných dalších chemikálií;
5. **Nanesení roztoku** – tento je nanášen na suché vlasy;

6. **Proemulgování vlasů společně s kontrolou probarvení** – vlasy jsou promnuty rukama (při procesu má kadeřník/ice nasazené ochranné rukavice), po 20 minutách následují kontrola probarvení (rukou/hrotem hřebene) setřením barvy z pramene;
7. **Doba působení** – ta se řídí pokyny výrobce barviv, přičemž v úvahu musí být bráno případně narušení vlasových vláken klienta/ky (jejich již existující narušení);
8. **Splachování, mytí a regenerace (odstranění barvy z pokožky)** – vlasy je nutné proplachovat do momentu, kdy voda z nich stékající je již zcela čistá (nanášen je šampon v rámci celkem dvou mytí), následovně pak proces pokračuje povrchovou regenerací a někdy též kyselou lázní (na jejím základě dochází k ošetření šupin kutikuly); za pomoci odstraňovače barvy je ošetřena probarvená kůže (zpravidla zejména na čele a na konturách).

Barvení vlasů zpravidla probíhá před zrcadlem v kadeřnickém salónu či jiném zařízení uzpůsobeném pro poskytování kadeřnických služeb (Szymańska, 2020, s. 8).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část předkládaného dokumentu je orientována na aplikaci aktivizačních metod výuky do praxe.

V souvislosti s poznatky teoretického charakteru, jež byly obsahem první části textu, je na tomto místě navázáno výběrem a následným využitím postupů aktivizace skrze jednotlivé dílčí úkoly. Ty jsou zvolené pro výuku žáků docházejících do středního stupně denního vzdělávání v oboru Kadeřník tak, jak byl také v předchozích kapitolách dokumentu charakterizován.

Oddíl číslo 5 je nejprve věnován tomu, aby zde byly představeny vybrané aktivizační výukové metody vhodné pro žáky středních škol vyučujících se v praktickém oboru vzdělávání, budoucích kadeřníků.

Výběr metod je nejprve obecně zdůvodněn a následně jsou metody vztaženy (obhájeny) coby vhodné pro vyučovací jednotku barvení vlasů.

Kapitola číslo 6 pak zahrnuje již konkrétní návrhy pracovních listů pro výuku barvení vlasů budoucích kadeřníků, a to způsobem, jenž si klade za cíl aktivizaci žáků docházejících do daného typu vzdělávání.

Pracovní listy jsou v kapitole rozčleněny na ty, jež se hodí k procvičování (osvojování či opakování) teoretických poznatků týkajících se konkrétně zvoleného tématu edukace kadeřníků (zminěného barvení vlasů) a na ty, jež je vhodné využívat v rámci praktického nácviku dané činnosti žáky pod odborným dozorem.

Jak pro teoretickou, tak i pro praktickou výuku jsou navrženy vždy dva odlišné pracovní listy.

Poslední, sedmá, kapitola pak shrnuje možnosti využití navržených pracovních listů, očekávání související s tím, jakým způsobem se budou žáci studující v oboru *Kadeřník* v souvislosti s jejich využíváním projevovat. Zdůrazněn je předpoklad konkrétních bodů rozvoje, jimž dané pracovní listy mají dopomáhat.

5 Zvolené aktivizační metody

Kapitola 5 předkládaného textu je obsahem věnována představení volby aktivizačních metod, začleňovaných do pracovních listů určených k výuce tematiky barvení vlasů v rámci vzdělávacího programu pro kadeřníky.

Vedle zmínění volby a jejího odůvodnění pak kapitola zahrnuje taktéž vhodnost jejich užití právě v teoretické/praktické výuce žáků středních škol věnujících se odbornému vzdělávání v konkrétním oboru.

5.1 Zdůvodnění výběru aktivizačních metod

Výběr metod výuky a jejich konkrétní podoba byly zvoleny v návaznosti na teoretickou polovinu předkládaného dokumentu. Z metod výuky zmíněných v kapitole 1 textu byly vybrány ty, jež představují vhodnou možnost pro edukaci žáků kadeřnického oboru.

Dalšími kritérii volby výukových metod byla jejich aplikace pro práci jednotlivce, stejně jako i kolektivu výukové třídy.

5.2 Zapojení aktivizace do lekce barvení vlasů

Z charakteristik, které je možné považovat za vhodné pro výuku budoucích kadeřníků na středoškolském stupni edukace, a které jsou spojovány právě s aktivizačními metodami, bylo dbáno zejména na následující vlastnosti těchto metod:

- Pohybové zapojení žáků ve výuce;
- Působení na smyslové vnímání (hmat, zrak a případné další smysly);
- Schopnosti odstraňování případných bariér v procesu participace žáků na výuce a jejím průběhu;
- Usnadňování navozování kontaktů jednotlivce s druhými osobami, tedy interakce;

- Stejně jako i podpory kreativity.

O tom, jakým způsobem výše zmíněné body souvisejí právě s aktivizačním přístupem ve vyučování, bylo psáno v kapitole 1 textu již dříve.

Metody výuky reflektující podmínky stanovené v podkapitolách 5.1. a 5.2. textu jsou zařazeny do konkrétní podoby – konkrétního znění – pracovních listů vytvořených pro výukovou jednotku barvení vlasů v oboru vzdělávání *Kadeřník*. Jednotlivé metody jsou v pracovních listech prezentovány skrze úkoly (jedná se vždy o celkem 4 úkoly v každém pracovním listu), u nichž jsou podrobně uvedena jejich zadání.

6 Návrh pracovních listů

Šestý oddíl dokumentu zahrnuje konkrétní návrhy pracovních listů doporučených pro výuku středoškoláků v oboru *Kadeřník*.

Pracovní listy vycházejí ze základního předpokladu snahy aktivizace žactva ve výuce teoretického i praktického rázu. Pro obě varianty výuky jsou předloženy dva různé pracovní listy, na jejichž základě má být u žáků vzbuzen zájem nikoli pouze o obor jako takový, ale zejména o jeho určitou vyučovací jednotku – barvení vlasů.

Kromě aktivizace pracovní listy reflektují taktéž tendenci předat žákům zvoleného oboru potřebné poznatky a dovednosti pro výkon plánované budoucí profese, s níž je barvení vlasů neodmyslitelně spojeno.

Ke všem pracovním listům, jež jsou ve formě návrhů obsaženy v podkapitolách 6.1. a 6.2. textu, je na tomto místě nutné upozornit, že při jejich uvádění do praxe může být plánovaný časový rozvrh narušen neočekávanými událostmi či nutností věnovat vyšší časovou dotaci určitému konkrétnímu zadání a jeho naplnění žáky. V podobném případě je pak možné, že bude jeden pracovní list nutné zadávat pouze v rámci jedné (45 minutové) vyučovací hodiny, ale ve dvou po sobě jdoucích vyučovacích jednotkách, u nichž dojde ke spojení za účelem realizace všech plánovaných aktivizačních činností.

6.1 Pro teoretickou část výuky

Pro teoretickou část výuky kadeřníků v rámci tematiky barvení vlasů bylo zvoleno hned několik výukových metod, jež by mohly být zařazeny do jedné výukové jednotky (jedné vyučovací hodiny o délce trvání 45 minut).

Metody byly voleny s přihlédnutím k jejich schopnosti aktivizovat žáky v rámci zmíněné výukové hodiny a jejich orientace byla směřována k tématu, jež bylo představeno již v předchozím odstavci textu.

Konkrétně je v teoretické rovině vyučování využito následujících možností z řad aktivizujících metod edukace – je využito výukových metod:

- Brainstormingu;
- Aktivizující hry;
- Aktivizující otázky;
- Badatelské/výzkumné práce;
- Relaxačního cvičení;
- Inscenační metody;
- Samostatné práce žáků;
- Diskuse.

Pracovní list I (teoretická výuka)

Barvení vlasů u klienta – základní poznatky

1. Úkol: *Brainstorming*

- Uved' minimálně pět případů osob (mužů/žen) napříč historickým vývojem lidstva, u nichž je všeobecně známo, že si za pomoci nejrůznějších postupů barvení upravovali vzhled svých vlasů/účesu (Jakým způsobem se tyto úpravy projevovaly?) [časová dotace: 5 minut]

- Své nápady diskutuj se spolužákem (v lavici).

(Společně vymyšlených minimálně 8 případů připravte pro prezentaci třídě.)

[časová dotace: 5 minut]

2. Úkol: *Aktivizující hra*

Vytvoř z 1 kusu čistého papíru A4 vlastní (se spolužákem v lavici) „pexeso“ – dvojici kartiček, jež k sobě budou mít vzájemný vztah. Kartičky utvoř jednoduchým překládáním a „natrháním/nastříháním“ papíru, kdy vznikne jeho celkem 16 dílčích částí. Z těch vytvoř 8 dvojic slov vztahujících se k tématice barvení vlasů (k technice, historii, práci s klientem apod.).

Po vytvoření dvojic si poznamenejte jejich vzájemné vztahy (který pojem patří ke kterému) a svůj výtvar si vyměňte s jinou osobou/dvojicí ve třídě. Získané cizí „pexeso“ pak bez zakrývání pojmů jejich otáčením lícem dolů vyřešte a nechte autorem/autory zkontrolovat.

[časová dotace: 10 minut]

3. Úkol: *Samostatná práce*

Vymyslete a uveďte (napište) 10 různých důvodů, proč je dobré nechat si profesionálně obarvit vlasy v kadeřnickém salonu. Důvody formulujte tak, aby bylo možné využít při komunikaci s potenciálním zákazníkem, který prozatím váhá podobnou službu využít. Důvody formulujte vlastními slovy tak, aby jim mohl klient rozumět, a to celými větami.

[časová dotace: 10 minut]

4. Úkol: *Diskuse*

V rámci diskuse se ve třídě vraťte k úkolu číslo 1. Komunikujte ve dvojicích. Vaše nápady a naslouchejte zjištěním ostatních.

V případě nesouhlasu s navrhovanou osobností stručně a jasně – ideálně jednou větou – formulujte svou kritiku.

K vlastnímu seznamu známých historických osobností si poznamenejte také ty, které uslyšíte ze strany spolužáků (mohou se Vám v praxi hodit například ve snaze o informování klientů na téma barvení vlasů ve spojitosti s důležitými postavami historie).

[časová dotace: 15 minut]

Pracovní list II (teoretická výuka)

Barvení vlasů u klienta – základní praxe

1. Úkol: *Aktivizující otázka*

Zamyslete se nad následujícím tvrzením: „*Vlasy dělají člověka. Tato ‚koruna krásy‘ by měla být v pravidelných intervalech z hlediska svého odstínu měněna.*“

Je podle Vás možné s daným tvrzením souhlasit či nikoli? Uved'te minimálně tři souhlasné a naopak také tři nesouhlasné argumenty, kterými je možné na dané vyjádření reagovat.

Souhlasí, protože:

Nesouhlasí, protože:

[časová dotace: 5 minut]

2. Úkol: *Aktivizující hra*

Rozhlédněte se kolem sebe ve třídě/mezi svými spolužáky. U každého z nich se zamyslete nad tím, kolikrát si během svého života zřejmě nechal obarvit vlasy. **Na řádek níže pak uveďte odhad – kompletní součet – počtu provedených barvení na hlavách všech žáků ve třídě (včetně sebe sama).**

Celkem _____ barvení.

Vlastní číslo provedených barvení vlasů (sebou samým nebo i cizími osobami) napište na kousek papíru, který přeložte a poskytněte vyučujícímu (do připravené nádoby, na jeho stůl apod.). Svůj údaj nikomu nesdělujte. Vyučující následně provede součet žáky poskytnutých informací, sdělí konečné číslo a

pomyslného „výherce“, tedy jedince s nejlepším odhadem zjišťované skutečnosti.

[časová dotace: 15 minut]

3. Úkol: *Relaxační cvičení*

V rámci třetího úkolu **vymyslete sestavu pohybů dlaně** (zápěstí, prstů), které mohou sloužit jako **uvolňovací cvičení pro kadeřníky** věnující většinu svého pracovního času barvení vlasů svých klientů. Soustava cviků by měla obsahovat alespoň 3 – 4 různé pohyby, jež na sebe navazují, protahují nebo posilují nejvíce namáhané části dlaně, je možné je provádět pravou i levou rukou a mohou vést k odstranění napětí nebo bolesti po celodenní náročné práci v kadeřnickém businessu.

[časová dotace: 10 minut]

Vymyšlenou sestavu zakreslete do poskytnutého schématu, k němuž na připojené řádky můžete uvést i potřebné pokyny, název cviků apod.

The diagram consists of four empty rounded rectangular boxes arranged horizontally. Each box is connected to the next one on its right by a horizontal arrow pointing to the right. Below each box, there are two horizontal lines, one above the other, intended for writing instructions or names of exercises.

4. Úkol: *Inscenace*

Samostatně/ve dvojici/před celou třídou **proved'te** (písemně či skutečným předvedením jednotlivých rolí) **řešení** následující **situace**, která vznikla po skončení barvení vlasů Vašeho klienta.

Situace je následující: **Klient** není spokojen s barevným odstínem svého účesu, domnívá se, že se společně s Vámi domluvit na jeho světlejším/méně výrazném odstínu a požaduje jeho získání, jinak **odmítne za Vámi vykonanou práci zaplatit požadovanou finanční částku.**

Vaší snahou je vyřešit situaci bez konfliktu, vyvolání negativních emocí u klienta a poškození Vašeho jména či dokonce dobrého jména salónu, v němž pracujete.

[časová dotace: 15 minut]

6.2 Pro praktickou část výuky

Pro praktickou část výuky kadeřníků v rámci tematiky barvení vlasů bylo zvoleno – podobně jako tomu bylo také v oddílu dokumentu věnovanému teoretické výuce na základě využití pracovních listů pro aktivizaci žáků – hned několik výukových metod, které mohou být zařazeny do jedné výukové jednotky (vyučovací hodiny v délce trvání 45 minut).

Metody byly opět vybrány zejména s ohledem na jejich schopnosti aktivizovat žáky v rámci zmíněné výukové hodiny. Jejich orientace je taktéž směřována k tématu barvení vlasů.

Konkrétně je v praktické rovině vyučování kadeřníků využito následujících možností z řad aktivizujících metod edukace – je využito výukových metod:

- Brainstormingu;
- Exkurze spojené s pozorováním;
- Seminárního úkolu;
- Aktivizační skupinové otázky;
- Jednoduché výzkumné práce;
- Relaxačně-energetizačního cvičení;
- Samostatné práce;
- A inscenační metody.

Pracovní list III (praktická výuka)

Barvení vlasů u klienta – podmínky praxe

1. Úkol: *Aktivizující skupinová otázka*

Na základě vlastního názoru či zkušenosti uveďte *Který z kroků metodiky barvení vlasů je dle Vašeho názoru nejzásadnější (případně nejsložitější/nejnáročnější)?*

Pro svou **odpověď** formulujte **argument tak, aby přesvědčila další Vaše kolegy/spolužáky**. [časová dotace: 5 minut]

2. Úkol: *Seminář*

Na základě práce se vzorníkem barev **vyberte pět nejvhodnějších odstínů pro sebe/svého spolužáka**. Po jejich zvolení je seřadte od první do páté do pomyslného žebříčku a kolegovi **prezentujte před zbývajícími spolužáky**. Odstíny zaznamenejte na následující řádky:

Zvolené odstíny nechte odsouhlasit spolužákem/spolužáky a zaznamenejte, kolik návrhů bylo zamítnuto: _____ .

[časová dotace: 10 minut]

3. Úkol: *Samostatná práce*

Proved'te na spolužákovi **všechny přípravné kroky předcházející samotnému nanesení barvy na vlasy**, a to včetně zkoušky citlivosti.

K vykonání zadání přistupujte tak, aby bylo možné po skončení příprav ze strany již vyškoleného kadeřníka barvení skutečně provést.

Po vykonání přípravy **nechte konečné provedení posoudit vyučujícím** a následně se vyměňte ve dvojici s jinou osobou, která již byla předmětem příprav. Ta bude následně za účelem provedení stejného úkonu, tedy barvení vlasů, připravovat Vás. [časová dotace: 20 minut]

4. Úkol: *Relaxačně – energizační cvičení*

V rámci možností **vymyslete pohybovou „sestavu“ určenou k protažení partií namáhaných při výkonu práce kadeřníka.**

Ta má být dostatečně jednoduchá, ovšem zároveň efektivní v situaci, kdy budete mít v budoucnu pouhých 10 minut přestávky mezi klienty s náročnými požadavky na úpravu účesu zahrnující taktéž požadavek na barvení vlasů dlouhé délky.

K pohybu musí být **doplněna taktéž sekvence dýchání** (nádechů a výdechů) doprovázejících energizační protažení. Nutné je samozřejmě dbát na možnosti rozlohy prostoru, který má kadeřník ve své praxi běžně k dispozici (není například možné vytvářet sestavy pro rozlehlé prostory několika desítek metrů čtverečních apod.).

Provedením soustavy pohybů doprovázené dechem by mělo dojít k relaxaci organismu, těla i mysli.

Po vymyšlení – sestavení – programu **předved'te skupině spolužáků**, nechte je cvičení provést a zhodnotit jeho účinek.

[časová dotace: 10 minut]

Pracovní list IV (praktická výuka)

Barvení vlasů u klienta – problémy praxe

1. Úkol: *Brainstorming*

V prostorách reálného/cvičného výkonu kadeřnické praxe (v salonu, při nácviku ve škole apod.) **uveďte vlastní názor na následující otázku:** *Co je možné při práci kadeřníka považovat z hlediska materiálního za nejrizikovější faktor? (Které nástroje, postupy, materiály mohou nejvíce poškodit Vaše zdraví či klientovu bezpečnost?)*

Každý žák vysloví vlastní názor bez toho, aniž by byl kritizován.

[časová dotace: 5 minut]

2. Úkol: *Exkurze*

V rámci exkurze do kadeřnického salónu (případně také na veletrh s potřebami pro kadeřníky) pozorujte prostředí i dění v něm a zaznamenejte si minimálně osm zjištění, které Vás zaujaly (neočekávali jste je, neznali, byly odlišné od toho, co se učíte ve škole, chtěli byste je uplatňovat ve svém budoucím zaměstnání apod. Zaznamenejte je na následující řádky: [časová dotace: 15 minut]

3. Úkol: *Výzkumná práce*

Stanovte si nejdůležitější otázku, kterou si ve spojení s představou budoucího výkonu kadeřnické práci pokládáte (co Vás nejvíce zajímá a na co neznáte odpověď) a na základě pozorování okolí a dotazování kadeřnických specialistů (případně vyučujícího) se snažte na svou otázku nalézt odpověď. Pokládaný dotaz musí být formulován jako věta doplňovací (nesmí odpověď na ni znít pouze ano/ne).

Otázku nikomu nahlas konkrétně neříkejte (pouze si ji poznamenejte na níže uvedený řádek):

_____?

Po provedení pozorování a dotazování запиšte, k jakému závěru – odpovědi – jste dospěl/a:

_____.

Nakonec uveďte alespoň 3 pádné argumenty, proč zní odpověď na otázku tak, jak byla zaznamenána na posledním uváděném řádku:

- 1.
- 2.
- 3.

[časová dotace: 10 minut]

4. Úkol: *Inscenace*

Pod vedením kadeřníka ze salónu (případně vedoucího praxe ve škole) **přehrajte následující dvě situace z prostředí kadeřnického salónu a ty podrobně rozeberte** (důvody chování aktérů, jejich možné dopady, nápady na řešení a také nevhodné postupy řešení):

[časová dotace: 15 minut]

- Dodavatel přivezl špatné zboží a Vy nemáte čím obarvit vlasy dlouhodobému klientovi, který Vás upozornil, že dnes musí obarvení proběhnout.
- V salónu Vám přestala fungovat voda/elektrina ve chvíli, kdy se nacházíte uprostřed barvení vlasů klienta a další dva čekají na ostříhání.

7 Shrnutí využití pracovních listů v praxi

Na tomto místě je nutné doplnit některé důležité informace k pracovním listům tak, jak byly prezentovány v kapitole číslo 6 textu.

Pro aktivizující hru „pexeso“ (viz pracovní list I) je nutné zajistit žákům v rámci snah o jejich zapojení list čistého papíru velikosti A4 (bílého/recyklovaného, případně barevného za předpokladu toho, že na něj bude možné čitelně uvést text).

Metody prezentované v rámci pracovních listů I a II jsou uzpůsobeny k využití v běžné třídě, bez zvláštních nároků na potřebné pomůcky, prostor či vybavení. Žákům k jejich zapojení stačí tužka a papír.

V případě pracovních listů III a IV se pak jedná o volbu aktivizujících metod v souvislosti s prováděním edukace budoucích kadeřníků v prostorách určených k praktickému vyučování (kadeřnické „dílně“, či přímo v rámci návštěvy kadeřnického salonu apod.). S přihlédnutím k ryze praktické orientaci budoucího pracovního uplatnění žáků byly voleny i metody snažící se o vzbuzení jejich zájmu a aktivní zapojení do dění. Podobné „dění“ se logicky má z hlediska efektivity odehrávat nikoli v běžné třídě s lavicemi, tabulí a přednášejícím pedagogem, ale v prostorách, které se co nejlépe blíží /ilustrují budoucí prostory výkonu práce.

Žáci mohou úkoly zadávané v rámci prvních dvou vytvořených pracovních listů – tedy těch, které jsou vhodné pro aplikaci do teoretických hodin výuky – absolvovat zcela samostatně, a to i v případech, kdy je doporučena například práce ve dvojici. Tímto se pracovní listy stávají výrazně flexibilními ve svém využití. Je možné samozřejmě úkoly naplňovat taktéž s uváděnými pokyny pro pracovní dvojice či kolektiv třídy.

Praktické pracovní listy jsou taktéž navrhovány pro jednotlivce. Plnění úkolů zde prezentovaných ovšem vyplývá z představy spíše kolektivního způsobu vyučování, kdy jsou žáci ve větších či menších skupinkách, případně celá vyučovací

třída – vedení k osvojování si potřebných praktických dovedností spojených s výkonem jimi zvoleného budoucího povolání. Je zde tedy předpokládáno, že budou pracovní listy využívány v rámci praxe žáků, ať už probíhá v prostorách a podmínkách školy, nebo přímo na některém z již zavedených kadeřnických pracovišť. Zde mohou zájemci získat zcela konkrétní zkušenost se zákazníkem, s procesy fungování podobného pracoviště aj.

Pro použití v popsáných podmínkách jsou navrhované pracovní listy III a IV určeny především.

Při využívání pracovních listů je možné doporučit administraci nejprve prvních dvou jejich návrhů – lze je ve třídě distribuovat každý do jedné skupiny žáků, nebo jim věnovat dvě celé výukové jednotky – teprve poté pak přejít k administraci pracovních listů III a IV.

Na základě využití pracovních listů, splnění úkolů zde zadávaných žáky, je možné u budoucích kadeřníků rozvíjet jak jejich zájem o vzdělávání a vlastní aktivní zapojení do jeho procesů, tak také i schopnost uvažování nad situacemi, s nimiž se mohou ve výkonu praxe vybrané profese setkávat. Pracovní listy vedou žáky ke snaze o co nejefektivnější (nejméně konfliktní) řešení podobných problematických událostí.

Dále jsou žáci taktéž vedeni ke komunikaci s druhými osobami, jež tvoří nedílnou součást jejich pracovní náplně. Rozvíjeny jsou kognitivní procesy v rámci nutnosti odpovídat na otázky s jasně vymezenými odpověďmi, ale také i na výroky či dotazy, jež nemají správnou či špatnou odpověď. Jednotlivci musejí být pouze schopni obhájit své reakce. Žáci jsou vedeni k vlastní iniciativě, rozvíjení obrazotvornosti i schopností vizuálního ztvárnění zamýšlených kroků. Důraz je kladen na rozvoj schopnosti „odhadnutí“ situace, stejně jako i na kreativní způsoby uvažování a samotné tvorby prováděné za využívání rukou.

Výše uváděné poznatky o působení na rozvoj žáků studujících obor Kadeřník se vztahují k pracovním listům teoretického charakteru. Vyplynají z využití pracovních listů I a II.

Na základě využívání pracovních listů III a IV pak je možné k již zmíněným bodům rozvoje žáků ještě doplnit, že jsou vedeni k divergentnímu myšlení nad předkládanými problémy, k rozvoji psychohygieny (relaxace, nestereotypních pohybových aktivit) v oblasti výkonu budoucí profese, k rozvoji dovednosti pozorovat okolí a schopnosti zjišťování potřebných informací dotazování (ve vedení dialogu). Neopomenutelnou dovedností je také rozvoj v oblasti akceptace názorů druhých bez nutnosti jejich negování.

Praktické pracovní listy u žáků rozvíjejí jejich praktické dovednosti v oboru, o něž jsou nuceni se po skončení studia opřít v rámci výkonu zvolené profese kadeřníka/kadeřnice.

Závěr

V závěru je možné zhodnotit, že cíl stanovený pro předkládaný text jako celek byl naplněn.

Nejenže totiž bylo v jednotlivých částech teoreticky popsáno, jakým způsobem funguje vzdělávání kadeřníků na základě aktuálně platného kurikula pro středoškolský stupeň odborného vzdělávání v České republice. Vedle popisu relevantního kurikula teorie obsahovala také zásadní informace týkající se výukových metod – konkrétně jejich aktivizační varianty – a jejich využívání v rámci výchovně vzdělávacích procesů, jimž jsou žáci českého školství vystavováni.

Na takto referované poznatky bylo dále navázáno dílčí kapitolou věnovanou nikoli vzdělávání kadeřníků obecně, ale jejich edukaci v rámci tematiky barvení vlasů. Bylo uvedeno, jaké základní informace a postupy by měli mít žáci minimálně osvojeny, aby mohli v budoucnu uvažovat o angažování se na postu kadeřníka či kadeřnice, o výkonu daného povolání.

Praktická část dokumentu pak na popis aktivizačních metod navázala jejich aplikováním do praxe. Tato praxe tkvěla ve vypracování celkem čtyř různých pracovních listů s jednotlivými úkoly pro žáky oboru Kadeřník. Na základě jejich plnění lze zcela oprávněně očekávat aktivizaci jednotlivců ve výuce.

Vzhledem k tomu, že kadeřníci ve své profesi denně fungují jako zcela aktivní činitelé, nikoli pouze jako posluchači či pozorovatelé okolního dění, byla aktivizace představena jako zásadní, neopomenutelná součást vzdělávacích procesů vedených vůči žákům daného oboru edukace.

Navrženými pracovními listy lze žáky na jejich budoucí povolání připravovat nejen skrze vybavování, využívání a diskuse nad faktickými poznatky i otázkami, které nemají jedinou správnou odpověď a které se dotýkají vykonávání práce kadeřníka. Pracovní listy v sobě v každém jednotlivém úkolu obsahují nutný předpoklad aktivního fungování ve výukové hodině (výukové jednotce, pro níž byly navrženy), ať už je spíše rázu teoretického, či se jedná o čistě praktický způsob vzdělávání.

Navržené pracovní listy se vztahují svými úkoly k tématice barvení vlasů v běžné kadeřnické praxi. Jejich výhoda tkví (zejména v případě prvních dvou návrhů) v jednoduchosti jejich administrace a plnění zadávaných úkolů. Stejně tak jsou jednotlivé body pracovních listů formulovány, aby bylo možné je využívat – v případě listů III a IV – jak v prostředí školní praktické výuky, tak i přímo v praktickém výcviku žáků v kadeřnickém salónu. Pracovní listy lze využívat jednotlivci, dvojicemi, menšími skupinami žáků i za účasti celé jedné vyučovací třídy zároveň (samozřejmě s drobnými úpravami).

Za velké pozitivum navržených pracovních listů považuji taktéž jejich přitažlivost. Metody výuky, na nichž jsou tyto listy vystavěny, nejsou voleny pouze s přihlédnutím k jejich aktivizačním charakteristikám, ale jedná se o přístup založený na hravém (ne-li přímo herním) přístupu. Úkoly nejsou výrazně složité, spíše je nutné se nad nimi zamyslet a vyvinout vlastní úsilí. Troufám si tedy tvrdit, že – až na drobné výjimky – jsou splnitelné i pro žáky, kteří jsou slabší v akademických dovednostech.

Samozřejmě není vhodné představovat návrhy pracovních listů pro budoucí kadeřníky jako jediné možné či snad dokonalé. K podobnému hodnocení mají daleko, byť se mu snaží přiblížit.

Důraz byl kladen na jejich aplikovatelnost a z hlediska možných slabých stránek lze zmínit zejména jejich grafickou jednoduchost, kterou by bylo možné ještě vylepšovat. Pro naplnění jejich účelu ovšem podobný krok není nezbytně nutným.

Další slabou stránkou praktického návrhu pracovních listů pak může být taktéž jejich zaměření (tematické, obsahové) na úzce specifikovanou tematiku, kterou je barvení vlasů klientů. Pro vzdělávání a výcvik kadeřníků by bylo vhodné podobné aktivizační pracovní listy vytvořit i v rámci dalších témat, jež si během svého vzdělávání žáci osvojují. Daný bod je možné (stejně jako i zlepšení grafické úpravy archů) navrhnout jako možná bod rozvoje předkládaného dokumentu do budoucna.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

1. BEERMANN-HAGEL, Susanne, SCHUBACH, Monika, TORNOW, Ortrud E. *Hry na semináře a workshopy: 124 kreativních her*. Vyd. 2., rozš. Praha: Grada, 2015. 176 s. ISBN 978-80-247-5514-4.
2. CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada, 2012. 288 s. ISBN 978-80-247-4033-1.
3. ČERVENKOVÁ, Iva. *Výukové metody a organizace vyučování*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. 152 s. ISBN 978-80-7464-238-8.
4. DITTRICH, Pavel. Pojetí samostatné práce žáků ve vyučování. *Pedagogika: Časopis pro pedagogické vědy*, 1987, 37. s. 325-333. ISSN 0031-3815.
5. FASNEROVÁ, Martina. *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada, 2018. 288 s. ISBN 978-80-271-0289-1.
6. HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie*. Vyd. 2., přeprac. a dopl. Praha: Grada, 2018. 322 s. ISBN 978-80-2474-675-3.
7. HLADÍK, Petr. *111 nových her pro atraktivní výuku jazyků*. Praha: Grada Publishing, 2016. 144 s. ISBN 978-80-247-5840-4.
8. HOFMANN, Tomáš, PRAVDA, Vladislav, TONHAUSER, Ludovít. *Paměť: mezinárodní mládežnická štafeta vlasteneckých a internacionálních činů*. Vyd.1., Praha: Mladá fronta, 1987. 171 s. ISBN nevedeno.
9. JŮVA, Vladimír. *Pedagogika jako věda*. Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1977. ISBN nevedeno.
10. KONEČNÁ, Věra. *Sebepojetí a sebehodnocení rozumově nadaných dětí*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 202 s. ISBN 978-80-210-5325-0.
11. KOTEK, Josef. Vývoj hudebního vkusu obyvatelstva ČSR po roce 1945. *Hudební věda*, 1978, 15-16. s. 195 – 233. ISSN 0018-7003.
12. KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. 184 s. ISBN 80-247-0852-3.

13. NOVÁKOVÁ, Jiřina. *Aktivizující metody výuky*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. 59 s. ISBN 978-80-7290-649-9.
14. NOVOTNÁ, Jarmila. Aktivizace výuky na vysoké škole. In: *Sborník prací Filosofické fakulty brněnské university: Řada pedagogicko-psychologická*. 1985. I, Svazky 20–22. s. 123-132. Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. ISBN neuvedeno.
15. MEDLÍKOVÁ, Olga. *Lektorské dovednosti: manuál úspěšného lektora*. Vyd. 2., dopl. Praha: Grada, 2013. 176 s. ISBN 978-80-247-4336-3.
16. ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. Praha: Grada, 2007. 196 s. ISBN 978-80-247-1174-4.
17. SEDLÁK, Jiří. K didaktice etiky. *Filosofický časopis*, 1993, 41(1-3). s. 326 – 340, ISBN neuvedeno.
18. SIEGLOVÁ, Dagmar. *Cesta k cizím jazykům: 100 + 10 metod, strategií, cvičení a rad pro učitele i samostudium*. Praha: Grada, 2020. 272 s. ISBN 978-80-271-1382-8.
19. SKALKA, Jarolím, 1989. *Základy pedagogiky dospělých*. Praha: SPN, 1989. 255 s. ISBN 978-80-0421-636-8.
20. ŠEĐOVÁ, Klára. Podoby pedagogické komunikace v České škole: Intencionální a iluzivní dialog. *Pedagogika: Časopis pro pedagogické vědy*, 2005, 55. s. 368-381. ISSN 0031-3815.
21. ŠPATENKOVÁ, Naděžda, SMÉKALOVÁ, Lucie. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Praha: Grada. 2015. 109 s. ISBN 978-80-247-5446-8.
22. ŠPIRUDOVÁ, Lenka. *Doprovázení v ošetrovatelství I: pomáhající profese, doprovázení a systém podpor pro pacienty*. Praha: Grada Publishing, 2015. 144 s. ISBN 978-80-247-5710-0.
23. VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana, BUREŠ, Miroslav. *Pedagogika pro učitele*. Vyd. 2., rozš. a aktualiz. Praha: Grada, 2011. 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.

24. ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. 239 s. ISBN 978-80-247-4590-9.
25. ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada, 2012. 160 s. ISBN 978-80-247-4100-0.
26. WEHNER, Lore, SCHWINGHAMMER, Ylva. *Smyslová aktivizace v péči o seniory a klienty s demencí*. Praha: Grada, 2013. 144 s. ISBN 978-80-247-4423-0.
27. WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Google Knihy. *Translatologica Pragensia*. Svazky 3–4. Praha: Univerzita Karlova. ISSN 0567-8269 [online]. Copyright © 2021 [cit. 07.02.2021]. Dostupné z:
<https://books.google.cz/books?id=nEAcAQAAIAAJ&q=P%C5%99i+nedostate%C4%8Dn%C3%A9+aktivizaci+a+motivaci+pod%C3%A1vaj%C3%AD+studenti+ni%C5%BE%C5%A1%C3%AD+v%C3%BDkony,+ne%C5%BE+kte%C3%BDm+odpov%C3%ADdaj%C3%AD+jejich+znalosti,+dovednosti+a+schopnosti&dq=P%C5%99i+nedostate%C4%8Dn%C3%A9+aktivizaci+a+motivaci+pod%C3%A1vaj%C3%AD+studenti+ni%C5%BE%C5%A1%C3%AD+v%C3%BDkony,+ne%C5%BE+kte%C3%BDm+odpov%C3%ADdaj%C3%AD+jejich+znalosti,+dovednosti+a+schopnosti&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwi-vZPF7tjuAhXwkosKHaEZBLUQ6AEwAHoECAQAQg>.
2. MAŇÁK, Josef. *Aktivizující výukové metody*. RVP: Metodický portál, 2011 [online]. Copyright © 2020 [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/o/14483/AKTIVIZUJICI-VYUKOVE-METODY.html/>.
3. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 69-51-H/01: Kadeřník*. Praha: MŠMT, 2007. 69 s. [online]. Copyright © 2021 [cit. 21.01.2021]. Dostupné

z:

<https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiC9dKcirDuAhVEpYsKHc24BhkQFjABegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Fwww.nuv.cz%2Ft%2Frvp-os&usg=AOvVaw3TfRPM547vsZCQSS9Rvq4y>.

4. SZYMAŃSKÁ, Zuzana. *Technologie: Obor kadeřník – 2. ročník*. Střední škola obchodu a služeb Teplice, 2020. 35 s. [online]. Copyright © 2021 [cit. 20.01.2021]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/17031319-Technologie-obor-kadernik-1-rocnik-zuzana-szymanska.html>.
5. SZYMAŃSKÁ, Zuzana. *Technologie: Obor kadeřník – 2. ročník*. 2016. 49 s. [online]. Copyright © 2021 [cit. 20.01.2021]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/26078461-Technologie-obor-kadernik-2-rocnik-zuzana-szymanska.html>.